

Михайло Михайлюк
канд.екон.наук, доцент
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Київ, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПРІОРИТЕТІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Сучасна ситуація багатопольярного світу несе виклики та загрози, розмір і макроекономічне значення яких часто не вдається усвідомити навіть оперуючи виваженим інструментарієм та досвідом фундаментальної економічної аналітики. Єдиним вірним шляхом у подоланні невизначеності вектору розвитку вітчизняної економіки за таких умов є тверде слідування інноваційним пріоритетам, що системно та послідовно наповнюють сфери та галузі господарських відносин суспільства, гарантуючи інтенсивність науково-технологічного прогресу, як головного драйверу економічного поступу.

В тезах ми розглянемо чому інноваційний аспект забезпечує ефективне формування пріоритетів національного економічного розвитку в умовах невизначеності, в який спосіб долається розмитість контурів майбутньої архітектури вітчизняної економіки та акцентується увага і зусилля на стратегічних перевагах, які має Україна в часи надважких випробувань.

Як відомо, інноваційні технології суттєво прискорюють темпи економічного розвитку, заощаджують обмежені економічні ресурси, надають можливість оптимізувати виробничі процеси та вчасно реагувати на швидкоплинність ринкової кон'юнктури. Як це не парадоксально звучить, але інновації породжуючи невизначеність, надають можливість ефективно керувати нею, спрямовуючи її у русло свідомо-контрольованих дій та пріоритетів у конкурентній боротьбі сучасного глобалізованого світу.

Економіка України під час війни безпосередньо набула досвіду та розуміння, що саме акцент на інноваційні засади розвитку створює перспективи і можливості протистояння агресії з боку росії, подолання невизначеності чи імпульсивності західної підтримки в цей надважливий час випробувань. Слід звернути увагу, що саме інноваційні аспекти розвитку вітчизняної економіки є безальтернативним заходом як гарантування економічної непохитності під час війни, так і повоєнної розбудови з урахування втрат та обмеженості соціально-економічних ресурсів.

Отже на що слід звернути увагу, аналізуючи інноваційні пріоритети економічного розвитку України, що обмежать негативний вплив невизначеності.

По-перше, враховуючи турбулентність зовнішнього та внутрішнього розвитку економіки, необхідно керувати конкурентоспроможністю на інноваційних засадах[1,с.134]. Маємо на увазі дифузію інновацій як перманентного та всеосяжного процесу на ключових напрямках економічного відтворення.

По-друге, інноваційне наповнення промислової парадигми Індустрія 5.0, до якої у сучасних умовах все більше прикута увага через її консолідуючу

креативність суб'єктів передовими технологіями, штучним інтелектом та стійкістю - розробкою гнучких бізнес-моделей та ланцюгів постачання, здатних швидко адаптуватися до криз, глобальних змін чи форс-мажорних обставин.

По-третє, інноваційне сприяння розвитку людського капіталу через пріоритетність освіти, охорони здоров'я, стимулювання малого та середнього бізнесу державою, що обумовить важливі макроекономічні наслідки - інституційну підтримку у створенні вітчизняної високотехнологічної продукції зі значною питомою вагою валової доданої вартості в кінцевому продукті[2, С.173].

По-четверте, інноваційний вплив на секторальну диверсифікацію у виокремленні та сприянні розвитку галузей економіки держави чи регіону, у зменшенні залежності від імпорту та збільшення локалізації виробництва. Під час нинішньої війни з росією вітчизняна економіка найбільш чутлива до можливостей автономного виробництва та впровадження імпортозаміщення через обставини військово-політичних відносин з іншими країнами заходу.

По-п'яте, система інноваційних заходів у забезпеченні стратегічної трансформації критичної інфраструктури, в тому числі енергетики, цифрових комунікацій, транспорту та ін., що забезпечують як підвищення загальної економічної ефективності та збалансованості вітчизняної економіки, так і гарантують її стійкість у надзвичайних умовах чи то в зимовий період, чи то від терористичних атак агресора.

По-шосте, залучення інноваційних чинників у забезпеченні стратегічної гнучкості та стратегічної альтернативи в умовах невизначеності та мінливості ринкового середовища для швидкої модернізації, модифікації, адаптації та стійкості перед викликами та загрозами, існуючими ризиками, які час від часу зростають.

По-сьоме, інноваційний аналіз та моніторинг ринку топових науково-технологічних пріоритетів, що мають перспективу ефективного застосування в існуючому економічному просторі України для формування відповідних ніш та секторальних пріоритетів у взаємовідносинах з європейськими партнерами та іншими країнами демократичного світу.

По-восьме, інноваційні пріоритети мають формувати нову динаміку змін вітчизняної економіки, побудовану на людиноцентризмі та трансгуманізмі, новій організаційній культурі та етеці відтворювальних відносин, де є постійна співпраця з інтелектуальними системами як щодо оновлення контенту зрушень та динаміки трансформацій, так і індивідуальних економічних траєкторій суб'єктів економіки у вирі перевантаженого інформаційного середовища.

Аналізуючи заходи підтримки інноваційних аспектів вітчизняної економіки в умовах невизначеності західними партнерами, слід зазначити, що Європейська інвестиційна рада, враховуючи існуючі виклики та загрози для України у протистоянні з російським агресором, затвердила Робочу програму на 2026 рік. Нею передбачені можливості фінансування на суму понад 1,4 мільярди євро для стратегічних технологій та масштабування компаній, зокрема запроваджено нову схему STEP Scale Up з очікуваним збільшенням бюджету до 900 мільйонів євро у 2027 році. Фінансування: інвестиції від 10 до 30 мільйонів євро через фонд EIC Fund на компанію з приватними співінвестиціями на загальну суму 50–150 мільйонів євро. Фокус на усунення дефіциту фінансування для масштабування

deep tech у Європі: цифрові технології, чисті та ресурсоефективні технології, включаючи досягнення цілей net-zero, біотехнології. Оновлені «Виклики ЕІС» (EIC Challenges). 120 мільйонів євро на підтримку технологій, таких вітчизняних технологій як: автономні будівельні роботи; кліматостійкі сільськогосподарські культури; перетворення відходів на матеріали; медична діагностика [3].

Висновки.

1. Інноваційні аспекти розвитку економіки України в умовах невизначеності передбачають концентрацію зусиль держави, бізнесу, західних партнерів у формуванні спільної парадигми безальтернативності науково-технологічному відтворенню, що передбачає тотальне перезавантаження національної економіки на якісно нових перспективних засадах, які здатні створити надійний фундамент як протистоянню російській агресії, так і гарантувати подальший конкурентний повоєнний розвиток.

2. Формування системного інноваційного сприяння та стимулювання широкоформатного застосування інноваційних технологій є визначальними драйверами економічного розвитку України, досягненням вітчизняної економіки параметрів та стандартів країн розвиненого заходу, підвищенням ефективності функціонування, зміцнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки та забезпечення її від існуючих загроз та викликів, непредбачуваності економічної долі.

3. Інноваційні пріоритети вітчизняного економічного розвитку за умов невизначеності – це, перш за все, фундаментальний, науково обґрунтований підхід до прогнозування засад конкурентного виживання та протистояння у боротьбі за перспективи економічного розквіту нації, посідання чинного місця серед інших країн євроспільноти, де чинники моралі та етики у взаємовідносинах набувають все більшого значення.

4. Інноваційно-відтворювальний розвиток економіки України розширює перспективні можливості у протистояннях щодо військових та економічних конфліктів, які залишаються актуальними, формуванні резистентності та стійкості національної економіки на тернистому шляху до євроінтеграційних трансформацій як у поточний період, так і віддаленому майбутньому.

Література

1. Соломніков І.В. Формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства на засадах корпоративної соціальної відповідальності (С.134-150) // Концептуальна інтенсивність трансформаційних процесів соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифровізації; колективна монографія за ред. д-р.ekon.наук, професор Чобіток В.І. – Х.: Вид-во Іванченка І.С., 2024. – 451с.

2. Солодкий В.О. Інноваційні стратегії та моделі забезпечення рівноважного розвитку економічних систем // Вісник національного університету водного господарства та природокористування м. Рівне, серія “Економічні науки”, випуск 2(108) 2024р., С.170-177.

3. Офіс горизонт Європа в Україні: <https://horizon-europe.org.ua/uk/news/evropejska-innovacijna-rada-zatverdyla-robochu-programu-na-2026-rik/>